

2. Куліш П. Твори: у 2 т. – Т. 2.: Поєми. Драматичні твори / Пантелеймон Олександрович Куліш / Упоряд. і приміт. В. М. Івашкова – К.: Наукова думка, 1998. – 768 с.
3. Куліш П. Твори: у 2 т. – Т. 1.: Прозові твори. Поетичні твори. Переспіви та переклади / Пантелеймон Олександрович Куліш / Вступна стаття, упоряд. і приміт. Є.К.Нахліка. – К.: Наукова думка, 1998. – 752 с.
4. Куліш П. Хутірська філософія і віддалена од світу поезія / Пер. з рос. О. Шокала // Куліш П. Мое життя / П. Куліш. – К.: Український світ, 2005. – С. 139-381.
5. Нахлік Є. Пантелеймон Куліш: особистість, письменник, мислитель: Наукова монографія: у 2 т. / Є. Нахлік. – К.: Український письменник, 2007.
6. Петров В. Романи Куліша // Зайцев П. Перше кохання Шевченка. Петров В. Романи Куліша. Аліна й Костомаров / П. Зайцев, В. Петров. – К.: Україна, 1994. – 320 с.
7. Сініцина А. Історико-філософські ідеї українського романтизму (П. Куліш, М. Костомаров) / Алла Василівна Сініцина. – Львів: Львівська наукова бібліотека ім. В. Стефаника, 2002. – 160 с.
8. Скрипник М. П. Куліш: шлях від романтизму до консерватизму – деградація чи еволюція? – Режим доступу: nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/totallogy/2006_15-16/skripn.htm.
9. Франко І. Збір. тв.: у 50 т. – Т. 41: Літературно-критичні праці (1890-1910) / І. Франко / За ред. П. Й. Колесника. – К.: Наукова думка, 1984. – 684 с.
10. Лист до П. О. Куліша від 4-5 грудня 1857 р. / Листи. Дарчі та власницькі написи. Документи, складені Т. Шевченком або за його участю // Шевченко Т. Збір. тв.: у 6 т. – Т. 6. – К.: Наукова думка, 2003. – С. 145.
11. Щурат В. Філософічна основа творчості Куліша / В. Щурат. – Львів, 1922. – 157 с.

УДК 821.161.2:82-92.001.1

КОНЦЕПЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІЄТВОРЕННЯ В ПУБЛІЦИСТИЦІ Д. ПАВЛИЧКА

Стадніченко О. О., к. філол. н., доцент

Запорізький національний університет

У статті розглядається висвітлення проблем формування української нації та національної ідеї у публіцистиці Д. Павличка. Автор акцентує увагу на особливостях публіцистики Д. Павличка, присвячених окресленим проблемам, називає чинники, які Д. Павличко вважає необхідними для формування української нації та її подальшої консолідації.

Ключові слова: публіцистика, нація, національна ідея, концепція, національна свідомість.

Стадніченко О. А. КОНЦЕПЦИЯ ФОРМИРОВАНИЯ УКРАИНСКОЙ НАЦИИ В ПУБЛИЦИСТИКЕ Д. ПАВЛИЧКО / Запорожский национальный университет, Украина.

В статье рассматривается освещение проблем формирования украинской нации и национальной идеи в публицистике Д. Павличко. Автор акцентирует внимание на особенностях публицистики Д. Павличко, посвященных определенным проблемам, называет факторы, которые Д. Павличко считает необходимыми для формирования украинской нации и ее последующей консолидации.

Ключевые слова: публицистика, нация, национальная идея, концепция, национальное сознание.

Stadnichenko O. THE KONCEPTION OF FORMING OF UKRAINIAN NATION IN D. PAVLYCHKO'S PUBLICISM / Zaporizhzhya National University, Ukraine.

The article highlighting of problems of forming of Ukrainian nation and national idea in D. Pavlychko's publicism is examined. The authors accent attention at the features of is devoted to the investigation of problems of D. Pavlychko's publicism that are dedicated problems, mention conditions, that D. Pavlychko considers necessary for the forming of Ukrainian nation and its further consolidation.

Key words: publicism, nation, national idea, conception, national consciousness.

Серед письменницького покоління, яке сформувалося в часи відлиги 1960-х років, яскраво виділяється постать поета, журналіста, активного громадського діяча Д. Павличка. Прикметною рисою його діяльності є не пригасла з часом активність. Поет, блискучий перекладач, літературний критик, журналіст, Д. Павличко завжди перебував у гущині громадського життя. І реалії, з якими зіткнулася на сучасному етапі розвитку Україна, викликають у нього тривогу за майбутнє нашої держави. Оскільки будівником будь-якої країни є народ, як нація, то логічно виникає питання про складові, які формують націю і, так би мовити, зцементовують на історичному шляху. Саме розкриттю цього питання присвячені багато публічних виступів Д. Павличка. Воно також постає в його творах, причому в різні часи: від 1950-х років до сьогодення.

Дослідженню проблеми концепції українського націєтворення в поетичній творчості та публіцистиці Д. Павличка присвячена наша стаття.

Вивченням творчості Д. Павличка займалися М. Жулинський, М. Ільницький, В. Лесик, В. Неділько. Але в аспекті, який розглядається в нашій статті, окремих досліджень ще не було. Окремі аспекти цієї проблеми розглядали у своїх публікаціях В. Дончик, В. Моренець, О. Никанорова та ін.

Метою дослідження є виявити складові, які, на думку Д. Павличка, сприяють формуванню нації як духовної спільноти, здатної створити незалежну державу та зберегти власні духовні цінності в історичних подіях.

Реалізація поставленої мети передбачає розв'язання таких завдань: з'ясувати чинники, що є визначальними у становленні нації взагалі та української національної ідеї зокрема, визначити складові, що сприяють втіленню української національної ідеї.

Найбільш повно своє розуміння становлення української нації та проблем, які вона має на сучасному етапі розвитку, Д. Павличко сформулював у виступі на засіданні Верховної Ради України, що мав назву "Про національну безпеку" [13]. У цьому документі викладений погляд митця на історію нашого державотворення, основні підвалини української національної ідеї, поданий аналіз сучасного стану національної свідомості українців.

Д. Павличко найважливішим консолідуючим чинником для нації вважає наявність певної національної ідеї, яку визначає так: "...національна ідея – це творець, захисник, відновлювач і будівничий державності народу, його дух свободи, вищий рівень самоусвідомлення, ознака інтелектуальної зрілості, його здатність впливати на формування позитивного для себе політичного міжнародного клімату" [13, с. 4].

Д. Павличко стверджує, що формування української національної ідеї розпочалося ще в середині XIV ст., і вона "знаходить свій вияв у автономній князівській підпорядкованості литовській династії Гедиміновичів" [13, с. 4].

І формування її почалося не завдяки, а всупереч історичним подіям: "То був час, коли український народ зберігав і розвивав риси своєї окремішності. Відмирання нашої державності, а водночас початок формування української ідеї як протестуючої сили, сконцентрованої і в тих верствах, що втратили владу, і в тих, що найбільше відчували чуже поневолення, настає в процесі об'єднання Литви з Польщею" [13, с. 4].

У XVI ст. національна ідея проявляється в служінні православної вірі: у ті часи "віровизнання і національність були близькими, майже тотожними поняттями, тому оборона віри була також обороною нації" [13, с. 4]. І на цей же період припадає спроба формування самостійної, суто української державної структури – Запорозької Січі: "Це був новий реальний прорив української політичної самоорганізації у вигляді нескорених панцизнями порядками селян, на чолі яких стають національно свідомі шляхтичі" [9, с. 2].

Наступним ступенем у формуванні державної окремішності української нації Д. Павличко вважає правління Б. Хмельницького. Але, на думку митця, помилкою і Хмельницького, і наступних гетьманів України стало намагання творити державу за зразком інших країн, а не шукання власного державотворчого шляху: "Хмельницький та його наступники намагаються будувати Україну, беручи за приклад Польщу або Росію, а то були держави шляхти і боярства, а не народу. Наші найвидатніші гетьмани, за винятком Петра Дорошенка, Петрика, Івана

Мазепи та Пилипа Орлика, не підіймалися до ідеї окремої, самостійної Української держави. Вони творили тільки субдержаву на рівні князівства, підпорядкованого чужоземному монархові, чим і зумовлювалися головні наші національні біди. Ідея незалежності не влилася в народні уми як необхідна умова існування нації, а творилася лише на рівні спорадичних актів” [13, с. 4]. Отже, формування української нації, її самоусвідомлення себе як незалежного етносу пригальмувалося.

Надалі поступово із втратою Україною ознак окремої держави національна ідея зникала. За образним висловом Д. Павличка, “тріумфальне і катастрофічне шістдесятиліття нашої історії, від 1648-го до 1709-го року, підняло українську ідею вгору, а потім ударило нею об землю, поклато напівживу до гробу” [13, с. 4]. У XIX ст. національна ідея сприймається невідривно від образу України як незалежної держави. Саме в ці часи інтелігентські кола усвідомлюють, що існування української нації під владою імперії неможливе. Для самозбереження етносу потрібна своя держава: “Незалежна Україна в союзі слов’янських націй та ще й справедлива соціально – політична формула...” [13, с. 4].

Остаточна кристалізація ідеї незалежності як тепер уже єдиної можливості збереження нації відбулися в часи існування Української Народної Республіки: “Проводирі Української Народної Республіки на початку своєї діяльності трималися федералістичної концепції, але напад більшовицької Росії на Україну змусив їх, за висловом М. Грушевського, до “очищення вогнем” своїх поглядів. З появою Четвертого універсалу Центральної Ради самостійницька ідея остаточно перемогла в українській політичній думці. “Інтегральний націоналізм Донцова виник не лише як критика “м’якотілості” наших провідників, але і як реакція на більшовизм [10, с. 111].

І знову Україна опиняється під імперською п’ятою – тепер вже у складі СРСР. Розкуркулення, голодомор, постійні репресії викошують найактивнішу, найпрацьовитішу частину населення. Вогняним вихором по всій українській території проходить Друга світова війна. І знову етноцид – і з боку нацистів, і з боку радянської влади. Здавалося, зберегтися ідеї нації вже просто немає в кому. Але трохи послабили тиск залізні лещата в 60–70-х роках ХХ ст. – і сплеск інтересу до української історії, мови, мистецтва: “Це був час піднесення української національної свідомості, розбудженої книжкою Івана Дзюби “Інтернаціоналізм чи русифікація?” та багатьма іншими творами письменників-шістдесятників і дисидентів, які ставили ту ж таки проблему – лицемірність ленінської національної політики” [13, с. 4].

Національна ідея як вияв прагнення до відокремленого від імперії існування розвинулася в подальші роки: “Водночас ідея української державності поширилася в середовищі наукової, гуманітарної і технічної інтелігенції, яка наприкінці 80-х років створила багато громадських напівлегальних антирадянських організацій” [13, с. 2].

Нарешті сталася історична подія – Україна стала незалежною державою: “Перший заповіт української ідеї виконано двома юридичними діями 1991 року: голосуванням Верховної Ради за Акт проголошення незалежності України 24 серпня і голосуванням всього народу за цей документ на референдумі 1 грудня” [13, с.4].

Але замість бурхливого національного розвитку ми отримали політичну нестабільність, питання офіційної двомовності, яке рік за роком стає все гострішим, безлад в економіці. Такі болючі питання ставить Д. Павличко: “Постає питання: чому ж, повставши і проголосувавши за свою державу, наш народ ще не створив громадянського суспільства, яке стоїть над державною владою, керує нею й вимагає від неї чесної роботи? Чому за десятиліття незалежності він не забезпечив собі відповідно до свого багатства, до своїх продуктивних потужностей, зрештою, відповідного своїй чисельності і великій території гідного місця в Європі?” [13, с. 2].

Причини такого становища митець вбачає в загальнонаціональних рисах, які українці набули впродовж свого нелегкого історичного шляху: “Наша демократична аристократичність – надмірна амбіційність, пихата обмеженість, безмежна самозакоханість – ось що було і є нині внутрішнім гальмом нашого національного розвитку” [13, с. 4].

Ми протягом століть навчилися виживати всупереч обставинам. Тепер нам треба вчитися керувати обставинами. І таке завдання, на думку Д. Павличка, стає для нашої молоді держави надзвичайно важким: “Ярослав Осмомисл говорив про вдачу галицьких бояр, порівнюючи їх із

корінням: щоб воно пахло, його треба потовкти. Так відбувалося з нашим народом. Що більше його товкли на всі лади, то виразніше він являв свою душу. Але ось він стає вільним, має державу – та чомусь подається назад, в часи, коли він ставав етнографічною масою. А причина ясна: йому не дали ожити в національній ідеї; його тримають не в ступі, де макогоном з нього виганяли державницькі почування, а в загороді нужди, ідеологічної невизначеності, морального занепаду. Рідна держава перейняла імперські форми правління, зрусифіковані кадри чиновників, для яких національна ідея обмежується прапором і портретом Шевченка або Грушевського в кабінеті” [2, с. 6].

Причини сучасного стану національної свідомості українців криються, на думку Д. Павличка, у його негативному досвіді: “На нашу національну психіку впливала історична дійсність, в якій національна ідея зазнавала катастроф і погромів, а її носії гинули в тюрмах, у Сибіру, поневірялися в еміграції. Наша історична доля навчала жити, уникаючи щоденного протистояння з неправдою, сповідувати філософію слухняного теляти, яке ссе дві корови” [13, с. 4]. Для того, щоб будувати незалежну державу, потрібні інші якості – ініціативність, сміливість брати на себе відповідальність, жорсткість в обстоюванні інтересів держави, нахили, необхідні для суспільного, громадського, політичного життя, з часом у народі атрофувалися, а для їхнього відродження потрібен час і відповідна політика рідної держави” [13, с. 4].

До проблем, витоки яких криються в історичному шляху нації і долати які необхідно, долучається ще й розшарованість у свідомості пересічного громадянина і особи, яка має владу: “Наш народ повертається і, я вірю, повернеться до своєї мови, але влада, яка розмовляє українською мовою, а думає по-російськи, ніколи українською не буде” [7, с. 13].

Нищівну критику Д. Павличко адресує перш за все владним колам, які занадто переймаються матеріальними питаннями, але не турбуються про питання духовного розвитку нації: “Наша влада для нашої культури – мачуха, нагадує сонце за Полярним колом: світить, та ніколи не гріє” [7, с. 160].

Митець упевнений, що історична доля української нації, незважаючи на перенесені труднощі, а можливо, деякою мірою і завдяки їм, не могла скластися інакше: “Все ХХ століття готувало нас до того, що сталося наприкінці цього століття” [13, с. 9]. Також Д. Павличко усвідомлює, що саме нашим сучасникам треба виконувати найважчу роботу – будівництво незалежної держави. І на цьому шляху доведеться зіткнутися вже не із зовнішніми – із внутрішніми супротивниками: “Моє покоління... української інтелігенції свою справу зробило. Тим, що прийдуть після нас, буде, мабуть, ще тяжче. Бо ми боролися переважно проти чужинців, а тепер доведеться виборювати українську Україну, власне, у “своїх” [12, с. 9]. Ця теза неодноразово простежується у висловлюваннях Д. Павличка. Він указує на помилки, яких припускалися українські державні діячі при спробах створити Українську Державу: “Українській національній свідомості необхідно вийти на поверхню. Вона має бути такою ж природною, як і свіже повітря.

Не Москва і Варшава були найсильнішими нашими ворогами. Між Хмельницьким і Кіселем, між Самойловичем і Сірком, між Мазепою і Палієм та Кочубеєм, між Петлюрою і Винниченком не було єдності” [3, с. 2]. Д. Павличко застерігає українську націю на сучасному етапі від такого ідеологічного розбрату. Митець наголошує, що над ідеологічними розбіжностями повинно брати гору усвідомлення української нації як духовної спільноти.

Дійсно, як не парадоксально, легше відстоювати власну гідність всупереч негативним зовнішнім обставинам, ніж плекати її змалку в обстановці неявного протистояння. І в наш час комплекс меншовартості може стати серйозною перешкодою на шляху національного розвитку: “Коли ми скинемо каміння зі своїх плечей, то, боюся, наші м’язи можуть ослабнути. Ми мусимо подолати інерцію рабства, найстрашнішу біду, яку маємо і будемо ще довго мати... Ми звикли бути каліками. Громадянський, політичний тип нашої культури походить від того, що наша надія саме в культурі відстоювала свою державність. Трагедія наша: совістю українського народу став поет, а не полководець, поет, а не президент” [15, с. 118].

Для національно свідомого будівництва держави, на думку Д. Павличка, необхідно перш за все глибоко знати власну історію. Адже відповіді на безліч питань – від особливостей характеру етносу до можливих варіантів виходу з тієї чи іншої ситуації – можна знайти саме завдяки їй. До того ж історія нашого народу унікальна. Іншими словами, нам є що сказати світу: “Навіщо

нам глибоко знати свій народ і свою історію? А для того, щоб бути ініціативною культурою. Визнання у світі мають насамперед ініціативні культури. У чому наша ініціативність може виявитися? В узагальненні такого досвіду, який світові і не снився. Нашого досвіду. Страшного досвіду. Ми опинилися в центрі подій віку. Узагальнити оцю амплітуду історичну – наше завдання. Такого історичного матеріалу, крім нас, ніхто не має. І якщо ми зуміємо цей матеріал освоїти художньо, філософськи, політично, – матимемо всі можливості вийти на передову лінію світової культури. Ми можемо сказати людству про людину те, чого інші не можуть сказати” [15, с. 118].

Знання власного історичного досвіду, на думку Д. Павличка, необхідні ще й для самоусвідомлення нації: “А побажати я хотів би одного – знань народів. Знань про свою історію, правди про себе. Новий народ народжується із правди про свою історію. А я хотів би, щоб у нас було менше людей, які пишануться своїм манкуртством. Найголовніше – створити атмосферу високої культури і національної гордості” [15, с. 120]. Природним явищем для людської психіки є забування негативних моментів життя. Це необхідно для подальшого поступу, не обмеженого спогадами про минулий біль. Певне, таку якість має і національна свідомість. Але в цьому випадку позитивні риси якості стають негативом – народ повинен пам’ятати про всі сторінки історії – і про негативні також: “Головна трагедія України в тому, що ніхто до кінця не може збагнути ні масштабів, ні причин, ні наслідків етноциду. А тому молоде покоління українців не здатне осмислити минуле свого народу і виробити чітке бачення національної ідеї, сформувавши стратегію державотворення, яка б могла об’єднати націю на її фундаментальних цінностях” [14, с. 8].

Перешкоди, які виникають на шляху формування ідеї, що об’єднала б українську націю, коріняться, на думку Д. Павличка, у минулому: “Наша національна ідея зазнавала каліцтва через те, що ми змушені були використовувати ворожнечу між нашими гнобителями у своїх визвольних цілях” [14, с. 8]. Українці не звикли самі розпоряджатися власними ресурсами, вони занадто довго перебували під владою інших народів. І ті риси національного характеру, які раніше допомагали нам виживати, у сучасних реаліях є деструктивними: “Орієнтація не на власні, а на союзницькі, як правило, непевні та хижачькі сили в здобутті державності розривала не тільки територію, а й духовний організм української нації” [14, с. 8].

Ще однією рисою для формування зрілої нації, на думку Д. Павличка, є наявність спільної національної свідомості: “Спільна свідомість нації здатна внести в поведінку більшості громадян впевненість у тому, що за всіх соціальних і політичних неузгоджень між ними існує для них єдине, недискусійне начало їхнього роду, їхньої мови і духовної екзистенції, – це і є розвитком національної ідеї” [13, с. 5]. На жаль, констатує митець, “спільної свідомості, збудованої на пізнанні правди про свою Батьківщину, українці ще не мають” [13, с. 5].

Реалії сучасного життя красномовно вказують, що і сьогодні завданням для нації, якщо вона прагне до самозбереження, повинна стати мета збереження “почуття батьківщини”: “Зберегти і зміцнити почуттям батьківщини свою державу – це завдання нашої інтелектуальної та політичної еліти, зрештою, завдання нашого народу, якщо він хоче бути нацією, успішно конкурувати з могутніми сусідами в усіх сферах життя. Тільки Українська держава, в якій домінуватиме національна ідея, дасть нашому народові світлу будучину і невмирущість. Тільки за умови тривалого, не обриваного існування Української держави неподільність України та її суверенітету стане моральним законом і незаперечною істиною для наших громадян і для всього світу” [13, с. 5]. Багато проблем, з якими українці вже стикалися на історичному шляху, є актуальними в наші дні. Наприклад, сьогодні питання еміграції таке ж гостре, як і на початку ХХ століття. Вона не така очевидна, але не менш масова – люди в пошуках роботи виїжджають з країни мільйонами: “Ось він – подих сьогоднішнього. Жорстокий, навіть страшний у своїй мовчазній смиренності – шукати долі у світах. Якими соціально-психологічними катастрофами вибухне наша національна ментальність від цих “заробітків”?” [15, с. 145] Ще однією загрозою національному добробуту є звичка до пригнобленого становища, яка також коріниться в історичних реаліях: “Деяка частина громадян України досі не звільнилася від самопринизливого, меншовартісного розуміння своєї власної історії і своєї нації” [4, с. 49], “Багато хто з нас ще досі носить у собі зрусифіковане ество й не усвідомлює необхідності та власного обов’язку вичавлення з себе оцього рабського розуміння своєї вторинності” [14, с. 8].

Д. Павличко переконаний, що почуття належності до свого народу формується в дитинстві. Довгі роки воно може бути неусвідомлюваним, і просинається в людині при зіткненні з іншою культурою, мовою: “Можливо, багато хто знає відчуття, яке оволодіває людиною у далеких мандрах, – почуття нездоланної, щемної до болю туги за Батьківщиною. Воно настає не одразу... причому поштовхом може бути незначний привід і уривок фрази або слово, кинуте твоєю рідною мовою у натовпі. З цього моменту втрачаєш спокій... Сукупність дитячих вражень, переживань, морально-етичних установок і є емоційною основою почуття Батьківщини... І, звичайно, мова, за допомогою якої людина починає усвідомлювати себе та інших” [14, с. 3].

І для того, щоб забезпечити майбутнє своїх дітей у незалежній державі, ми повинні змінити своє ставлення до власної нації, позбавитися пасивної психології, усвідомити свою відповідальність за майбутнє нації: “Всім нам треба працювати над собою, треба кожному будувати в собі національно свідомого українця, відповідального за своє майбутнє і майбутнє своїх дітей” [14, с. 8]. Сьогоднішня політична незалежність сприяє вихованню людей з новим психологічним складом, які надалі стануть основою нації: “Боротьба за політичний суверенітет українського народу – це також боротьба за ідеал творчої людської одиниці. З характерів і духу таких одиниць складається характер і дух нації” [14, с. 8].

Розвиток Української держави повинен, на думку Д. Павличка, мати європейське спрямування: “Сьогодні наше призначення в тому, щоб вийти на прямий цивілізаційний контакт з Європою, прийняти в політиці те, що відповідає нашому духові і нашій культурі ще відтоді, коли Київська Русь була в династичних зв'язках не з Візантією, а з Європою, а козацька держава будувалася вихованцями польських та західноєвропейських вищих навчальних закладів. Певна річ, при цьому необхідно триматися власних поглядів на головні загальноєвропейські моральні і духовні цінності” [14, с. 8].

Прогноз подальшої долі українства як нації Д. Павличко робить обнадійливий: “XX століття – століття передовсім виходу на світову арену колись пригноблених колоніальних народів... Я вірю в щасливу національну будучину України. Саме тепер, коли маємо найбільший і, можливо, останній шанс підняти наш народ до історичної і відповідної ролі на довгі часи, ми повинні покладатися лише на свої сили, на свої досягнення, на свої творчі спроможності. А вони в нашого народу невечерпні” [15, с. 134].

У публіцистиці та літературно-критичних статтях Д. Павличко неодноразово звертається до творчості духовних лідерів українства, які сприяли формуванню національної гідності – Т. Шевченка та І. Франка.

Аспекти проблеми становлення нації як духовної спільноти найповніше розкриті, на нашу думку, у публіцистичному доробку Д. Павличка. У ньому митець розкрив ядро формування нації – національну ідею. Д. Павличко стверджує, що національна ідея українців бере свій початок у XIV столітті і, пройшовши складний історичний шлях, на сучасному етапі зазнає спотворення. Причини цього, як зазначає Д. Павличко, криються в пасивній психології українців, а також у необізнаності у власній історії.

Для національної консолідації, на думку Д. Павличка, українці повинні переосмислити свій історичний досвід, який є унікальним, принаймні, в масштабі Європи, якщо не у світовому. І переосмислення своєї історії, а також орієнтація на власні сили дадуть українцям змогу здійснити свою історичну місію.

ЛІТЕРАТУРА

1. Абліцов В. “Подібний до Лаокоона, я бився в звивищах змії...” / В. Абліцов // *Голос України*. – 1999. – 28 вересня. – С. 11.
2. Абліцов В. По лезу між червоною і білою трояндами / В. Абліцов // *Голос України*. – 1998. – 28 серпня. – С. 6.
3. Дончик В. Дмитро Павличко – політик / В. Дончик // *Літературна Україна*. – 2004. – 30 вересня. – С. 1-3.
4. Мазепа Н. Автор і герої: Франкіана Д. Павличка / Н. Мазепа // *Радянське літературознавство*. – 1988. – № 7. – С. 20-26.

5. Марусик В. Правда кличе завжди: Дмитрові Павличку – 75 / В. Марусик // Українське слово. – 2004. – № 40. – С. 12-14.
6. Моренець В. На зрізі контрастних переходів і заперечень / В. Моренець // Дивослово. – 1999. – № 9. – С. 48-51.
7. Никанорова О. “В мені землі моєї кров” / О. Никанорова // Вітчизна. – 1981. – № 6. – С. 159-170.
8. Осьомочкіна О. Дорога як “велика подорож життя” (На матеріалі рубаїв Дмитра Павличка) / О. Осьомочкіна // Дивослово. – 2005. – № 4. – С. 53-55.
9. Павличко Д. “Підтримку усього світу ще треба вміло використати...” / Д. Павличко // Голос України. – 1993. – 30 липня. – С. 2.
10. Павличко Д. За правду треба страждати / Д. Павличко // Дніпро. – 1989. – № 10. – С. 109-120.
11. Павличко Д. Над глибинами: Літ.-крит. статті і виступи / Д. Павличко. – К.: Рад. письменник, 1983. – 271 с.
12. Павличко Д. Ностальгія: Поезії / Д. Павличко. – К.: Основи, 1998. – 222 с.
13. Павличко Д. Про національну безпеку: Виступ на засіданні Верховної Ради України 20.10.1993 / Д. Павличко // Літературна Україна. – 1993. – 28 жовтня. – С. 4-5.
14. Павличко Д. Твори: / Д. Павличко // Збір. тв.: у 3 т. – Т. 2: Поезії. – К.: Дніпро, 1989. – 542 с.
15. Рябчук М. “Я вірю в невичерпні сили народу” / М. Рябчук // Всесвіт. – 1989. – № 9. – С. 132-135.

УДК 821.161

ІСТОРІЯ Й СУЧАСНІСТЬ У ХУДОЖНІЙ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ Б. ТЕНЕТИ

Стороженко Л. Г., здобувач

Національний університет “Києво-Могилянська академія”

Стаття присвячена дослідженню художньої інтерпретації історії й сучасності у творчому доробку Бориса Тенети. Зосереджено увагу на світоглядній парадигмі письменника в контексті історичної доби першої третини ХХ століття.

Ключові слова: історія, сучасність, народ, нація, епоха.

Стороженко Л. Г. ИСТОРИЯ И СОВРЕМЕННОСТЬ В ХУДОЖЕСТВЕННОЙ ИНТЕРПРЕТАЦИИ БОРИСА ТЕНЕТА / Национальный университет “Києво-Могилянська академія”, Україна.

Статья посвящена исследованию художественной интерпретации истории и современности в творчестве Бориса Тенеты. Сосредоточено внимание на мировоззренческой парадигме писателя в контексте исторической эпохи первой трети ХХ века.

Ключевые слова: историческая память, современность, народ, нация, эпоха.

Storozhenko L. G. HISTORY AND CONTEMPORANEITY IN ARTISTIC INTERPRETATION OF BORIS TENETA / National University of Kyiv-Mohyla Academy, Ukraine.

The article is sanctified to research of artistic interpretation of history and contemporaneity in work of Boris Teneta. Attention is concentrated on the world view paradigm of writer in the context of historical epoch of first one third of ХХ of century.

Key words: history, contemporaneity, people, nation, epoch.

Без історії немає народу. Замовчувати історію – означає залишити людину без історичної пам'яті, національної свідомості й, як результат, позбавити можливості морального відродження. Яскравим доказом цьому є ситуація в Україні першої третини ХХ століття, періоду розгортання масштабної кампанії по боротьбі з культурним і духовним надбанням